

Výstava Comfort Balcony nabádá diváka ke ztišenému prožitku. Otázkou zůstává, zdali je tichá kontempace nástrojem plodné katarze

Ostravan.cz, 5. 12. 2018

Úvod **Obraz & Slovo** Výstava Comfort Balcony nabádá diváka ke ztišenému prožitku. Otázkou zůstává, zdali je tichá kontempace nástrojem plodné katarze

Výstava Comfort Balcony nabádá diváka ke ztišenému prožitku. Otázkou zůstává, zdali je tichá kontempace nástrojem plodné katarze

5.12.2018 Jaroslav Michna **Obraz & Slovo** Recenze

Na vyvýšené galerii strojovny ostravského Dolu Michal se můžeme od konce uplynulého týdne potkat s výstavou studentů ateliéru malby Daniela Balabána na Fakultě umění Ostravské univerzity. Zásadní slovo, které mě u této výstavy napadá, je kontrast. Kontrastní je ryze technicistní prostředí strojovny plné výkonných motorů a vlastní charakter instalace, který naopak podněcuje ke ztišení a kontemplaci. Polaritu může také vzbuzovat obsah děl ve vztahu k prostředí. Výtvarníci se totiž často zaobírají ekologií a destruktivním vztahem člověka ke zvířecí říši. A člověkem nastartovaná industrializace, jejímž symbolem Důl Michal může být, je podstatnou měrou zodpovědná za současné „umírání“ planety.

Zvětšit obrázek

Terezie Vaňková: Odpad, akryl na plátně, 2018.

Celá instalace výstavy nazvané Comfort Balcony se nese v duchu jakési chill-out zóny, kde můžete zapadnout do nafukovacího lehátka, klasického křesla, židle, nebo polehávat před obrazem na matraci. Tohle gesto má obecnější rozměr, jelikož je známo, že návštěvník galerie stráví před obrazem sotva pár minut a nemůže ho tak adekvátně prožít. Studenti se s tímto principem nehodlali smířit a nabádají diváka k tomu, aby si před jejich obrazy udělal pohodlí a strávil tam dobu delší, než když se začne páteř při postávání znovu dožadovat pohybu. Podle slov Daniela Balabána, který výstavu uvedl, je instalace rovněž opozicí vůči hektičnosti současného světa, který je nucen být stále ve zběsilém pohybu, a to i včetně pohybu vizuálního.

Kristýna Krutilová: Bodies, Rupture. Akryl na plátně, 2018.

Malba má být tedy oním středobodem vizuálního zakoušení, ale ve výstavě doslova napěchované oním z pohodlným mobiliárem mi připadá spíše upozaděna. Vzhledem k tomu, že rozličná křesílka, koberce a matrace nesou specifickou vizualitu, materiálnost, rozměr a barevnost, vytvářejí příliš výraznou kompoziční vestavbu, která mou pozornost spíše okrádala. Navíc si troufám tvrdit, že nepoučený divák bude zcela jistě hledat spojující klíče k této vazbě křeslo/matrace-předloha. Ve mě pohodlný posed na vypolstrovaném křesílku, z něhož se dívám na mrtvé zvíře, spíše evokuje elitářskou dominanci člověka nad přírodou. Tahle interpretace ale nebyla vědomým záměrem výstavy.

Dalším nešvarem je osvětlení a odstupy k obrazům. Možná je tento pohled příliš přísný a konzervativní, ale pokud usiluji o prožití malby jako ztišujícího média, nesmím zažívat znervózňující pocity, když obraz vlastně neuvidím buď přes odlesky světla, nebo naopak díky ponoření do hluboké tmy. Bohužel tři malby od Vlastislava Nenadála jsou téhle instalační dehonestaci vystaveny. Snad je situace jiná v denním světle. Samostatná vestavěná architektura v instalačním prostoru galerie, evokující pokoj, skýtá další past. Díky tomu, že prostor ovládá velká matrace uprostřed, je nám téměř znemožněno dívat se na obrazy ve výšce očí a s odstupem. Jsme vlastně přinuceni je studovat z podhledu, ovšem pokud se rozhodneme si lehnout. Tady jsem pocít komfortu rozhodně nezažíval. Byl v tom snad záměr evokovat psí perspektivu?

Klára Lázníčková: Tygo 2. Olej na plátně, 2018.

Jak bylo na zahájení výstavy proklamováno, expozice se víceméně dotýká ekologie v obecném významu tohoto slova jako vztahů. Nesetkáváme se zde s radikálními postoji, angažovaným aktivismem či s explicitním vyjádřením odporu proti současnému civilizačnímu systému, který ke vztahům, ať už mezilidským, či přírodním, přistupuje s motivací vytěžitelného zisku. Kritika zneuctění přírody a člověka je zde příliš latentní. Setkáme se spíše s jakousi rezignovanou odevzdaností, kdy se máme s klidem ponořit do prostoru levitujících kusů těl kočkovitých šelem na obrazech Kláry Lázníčkové (reakce na kauzu tygřího masoxu a chovu kočkovitých šelem v ČR), nebo sdílet pád mrtvého ptáka na obraze Ivety Šafránkové.

Iveta Šafránková: Dead pigeon on the tree thinking about life. Akvarelová pastelka na plátně, 2018.

Jindy jsou před námi vyklopené a zlomené květiny. Tichou dehonestací a porážkou zažívá i Kristus Terezie Vaňkové jako nosič igelitových tašek s nákupem. Spiritualita je mrtvá, teď už štěstí jen nakupujeme... Přeplněné barevné kontejnery na obraze Odpad od stejné autorky, pak vyjevují, čeho je dnešní svět plný. Asi to nebude touha být lepším člověkem a následovat cestu Krista symbolizovanou zastřenou katedrálou v pozadí. Ohromnou vázu na obraze Kristýny Krutilové jako zcela dominantní znak ovládající prostor obrazu, jeho výraznou červenou barvu a těžkou hmotu, můžeme vnímat jako přepis toho, co je pro dnešního člověka podstatné, totiž design a krása hmoty, materiálu. Ale kde jsou květiny, nebo je to jen mrtvý rákos?

Vlastimil Nenadál ve svých obrazech maluje prázdné prostory a lidskost bez tváře. Tiše tak medituje v již postantropogenních kulisách světa, v čemž je rovněž cítit tiché smíření se stavem věcí. Trochu asertivněji a vtipněji vyznívá asambláž Moniky Chovancové, která komentuje kaktusy jako autonomní rostliny, stojící mimo jakýkoliv rámeček. Možná je to jediná rostlina, která má na planetě nějakou budoucnost. Karel Nosek pak personifikuje psy jako představitele křesťanské náboženské tradice, kterou člověk pomalu, ale jistě, opouští. Nosek jakoby šanci pochopit a realizovat křesťanství člověku odebírá a nabízí jí psí smečky.

Karel Nosek, Svatý Azor. Akryl na plátně, 2018.

Tichá kontemplace nad smutným příběhem ekologie jako narušeného vztahu člověka k hodnotám a přírodním podmínkám, podpořena instalací zpohodlňujících prvků, v nichž se můžeme v poklidu na tento zmar soustředit, na mě vlastně působí až trochu bizarně. V

klidu se usadíme a kontemplujeme nad rozsekaným tělem tygra, zvalou a zlomenou kytkou nebo mrtvým tělem padajícího ptáka.

Je to asi mnou. Pozice tichého pozorovatele a pouhého komentátora stavu současných věcí mi přestává stačit, protože je vlastně všudypřítomná. Na druhou stranu, ona intimní zranitelnost, která z obrazů často vyvěrá, svědčí o citlivosti a empatii, která je vždy základem humanistického vztahování se ke světu, a tedy doufejme, že i základem perspektivního obratu.

Zdroj:

<http://www.ostravan.cz/53712/vystava-comfort-balcony-nabada-divaka-ke-ztisenemu-proziti-otazkou-zustava-zdali-je-ticha-kontemplace-nastrojem-plodne-katarze/>